

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

æqualitatem arithmetica cum persona satisfaci-
ente, hoc est, ita ut satisfactio tanta sit, quanta
est dignitas personæ; nihilominus ita crescit ad
illius incrementum, ut à persona infinita valorem
simpliciter infinitum recipiat; Ergo pariter quam-
vis gravitas offensæ non augeatur arithmetice ad
incrementum personæ offensæ, nihilominus ita
augetur, ut si persona offensa sit infinitæ digni-
tatis, qualis est Deus, ipsa injuria seu offensa sit
etiam malitiæ & gravitatis simpliciter infinite in
esse moris.

154. Respondent primò Adversarii, negando con-
sequentiam, & paritatem, & assignando hanc
rationem discriminis, quod scilicet dignitas per-
sonæ satisfaciens intrinsecè (inquunt) perti-
net ad satisfactionem; cum non suam tantum ope-
rationem, sed etiam ipsam submittat: at verò
personæ læsæ dignitas est omnino extrinseca offen-
sæ, adeoque non pertinet ad intrinsecam ipsius gra-
vitatem.

155. Sed contra: Personæ læsæ dignitas tam ingre-
ditur rationem offensæ, quam satisfaciens digni-
tatis valorem satisfactionis: Ergo nulla solutio.
Probat Antecedens: Sicut ipse satisfaciens
dupliciter considerari potest, primò ut princi-
pium actus satisfactorii, & sic merè extrinsecè
se habet; secundò ut ingreditur ipsum actum
satisfactorium, tanquam objectum quod in re-
compensationem injuriæ exhibetur; & ut sic se
habet intrinsecè ad valorem satisfactionis: ita etiam
personæ læsæ dignitas dupliciter potest consi-
derari, primò ut concomitanter & per accidens se
habens ad illam personam, prout attingitur per
offensam, quomodo v. g. si quis ignorans ali-
quem esse Regem, illum offenderet; & sic merè
extrinsecè se habet: secundò potest se habere for-
maliter & per se, si quis offenderet Regem cog-
nitum ut talem, tunc enim offenderet etiam Re-
giæ dignitatem, & talis dignitas verè intrinsecè
pertineret, seu potius redundaret in gravitatem
offensæ: Cum ergo ratio summi boni & ultimi
finis non se habeat in Deo, prout offenditur per
peccatum mortale, per accidens & materialiter,
sed formaliter & per se, quandoquidem homo,
quantum est de se, aufert illam dignitatem à Deo,
& dat illam creaturæ: consequenter fit ut pecca-
tum habeat gravitatem etiam intrinsecè infinitam
in esse moris.

156. Confirmatur primò: Ideò dignitas personæ sa-
tisfacientis pertinet intrinsecè ad rationem satis-
factionis, quia ipsa persona satisfaciens transit ve-
lut in objectum quod exhibetur in compensatio-
nem offensæ: Atque etiam ipsa persona offensa est
objectum & principium formale gravitatis offen-
sæ, cum ab ipsa specificetur; licet persona sit ex-
trinseca, ordo tamen transcendentalis ad illam est
intrinsicus; qui ordo tantò major est, quantò ipsa
persona est dignior: Ergo nulla est disparitas assi-
gnata. Et verò necessarium non est, quod ipsa
persona offensa, secundum suam entitatem intrin-
secè rationem offensæ ingreditur; sed sufficit quod
ejus dignitas, tanta quanta est, redundet in gra-
vitatem intrinsecam ipsius offensæ.

157. Confirmatur secundò: Etiam aliquo modo
ipsa persona læsa ingreditur gravitatem offensæ;
nam quando fit comparatio ac velut æstimatio
duarum rerum, ipse valor utriusque intrinsecè
comparationem ingreditur: In peccato autem
mortali fit æstimatio ipsius Dei & creaturæ, quæ
illi proponitur: Ergo &c.

A Respondent alii assignando aliud discrimen in-
ter satisfactionem & offensam: Nam persona sa-
tisfaciens (inquunt) comparatur ad satisfactio-
nem, non ut objectum, sed ut subiectum, subinde-
que seipsam illam dignificat formaliter, & valorem
satisfactorium influit ipsi æqualem, atque adeò
infinitum, si talis persona sit infinita, non obsta-
te limitatione principii proximè elicentis satis-
factionem, & conatus actus satisfactorii: contra
verò persona offensa comparatur ad injuriam ipsi
illatam, non ut subiectum; sed solum ut ob-
jectum; unde seipsam non gravificat offensam, nec
ista per consequens constituitur infinite gravis ex
infinite dignitate personæ offensæ.

B Sed contra: Falsum est quod persona offensa
comparatur solum per modum objecti, non ve-
rò per modum subiecti ad injuriam ipsi illatam:
Ergo solutio tradita falso nititur principio. Con-
sequencia patet. Antecedens probatur primò ex
vulgari illo proloquio: *Honor est in honorante, in-
juria autem in persona injuriata.* Secundò ex
differentia quæ inter peccatum in ratione malitiæ,
& in ratione offensæ invenitur: nam sub priori
consideratione dicitur & est malum peccantis, sub
posteriori verò non ipsius peccantis, sed Dei of-
fensi malum dicitur: Ergo in ratione offensæ De-
um ut subiectum morale respicit. Probat ter-
tiò ex communi modo loquendi: non enim offen-
dens, sed persona offensa dicitur pati offensam: sed
ille dicitur offensam pati, qui offensa sub-
jectum est: Ergo persona offensa est morale sub-
jectum offensæ.

S. V.

Solvuntur objectiones.

O BIECTIES primò: D. Thomas 3. p. qu. 7.
art. 2. ad 2. & in 3. dist. 20. qu. 1. art. 2. dicit
peccatum habere quandam infinitatem ex infini-
tate divinæ Majestatis: Sed particula illa *quandam*,
cum sit dictio diminuens, denotat gravitatem
peccati deficere ab infinitate simpliciter, & esse
tantum talem secundum quid: Ergo D. Thomas
cenet peccatum habere malitiam tantum secun-
dum quid infinitam. Unde in 4. dist. 17. qu. 1. art. 3.
quæstiunc. 1. comparat infinitatem peccati cum in-
finitate visionis beatæ, quæ secundum quid tantum,
extrinsecè scilicet & objective, infinita est.

161. Respondeo D. Thomam ideò addidisse parti-
culam illam, *quandam*, ut denotaret peccatum
non esse infinitum physicè & in genere entis, sed
duntaxat moraliter, seu in genere moris; illud-
que etiam non esse infinitum secundum omnem
rationem moralitatis quæ in ipso involvitur;
non enim habet malitiam simpliciter infinitam,
inquantum est malum hominis, sed solum qua-
tenus est malum Dei, & prout habet rationem
offensæ. Quòd autem hæc interpretatio sit legiti-
ma, patet: Tum quia aliàs D. Thomas ex infi-
nitate malitiæ peccati non rectè collegisset ne-
cessitatem satisfactionis infinite ab homine Deo
exhiberi, ut supra §. 4. arguebamus: Tum etiam
quia idem Doctor Angelicus in 2. dist. 9. qu. 1.
art. 8. ad 2. ait gratiam Christi esse *quodammodo*
infinitam; & in 4. dist. 14. qu. 2. art. 1. ad 4. dicit
passionem Christi esse infiniti valoris *quodam-
modo*; & qu. 20. de verit. art. 3. ad 4. inquit
quod meritum Christi habuit *quandam infinita-
tem*; & tamen juxta communem Theologorum

sententiam, gratiæ Christi, ejusque passio, & meritum, habent infinitatem simpliciter in genere moris: Ergo illa particula *quandam*, non denotat defectum ab infinitate morali, tali simpliciter, sed defectum ab infinitate in genere physico, gratiæ ac merito Christi, & divinæ offensæ communem.

Ad id verò quod subditur ex quarto Sententiarum, dicendum est D. Thomam comparare quidem infinitatem peccati cum infinitate visionis beatificæ, sed non modum infinitatis unius cum modo infinitatis alterius: unde ex hoc colligi nequit, peccatum ab infinitate esse tantum infinitum secundum quid, sicut est ipsa visio beatifica.

162. Objicies secundò: Malitia moralis peccati mortalis est finita: Ergo & gravitas offensæ. Probatum Consequentia: Gravitas offensæ in peccato sequitur ad ejus malitiam moralem, & in illa fundatur; unde quò major est malitia moralis, eò major est offensæ: Ergo si malitia moralis peccati sit finita, gravitas offensæ mortalis infinita esse nequit.

163. Respondent aliqui gravitatem offensæ non subsequi ad malitiam peccati, ex parte conversionis ad objectum dissonum legi, sed ex parte aversionis à Deo: licet autem (inquiunt) sub prima ratione finita sit, (sub secunda tamen est infinita.

Sed hæc solutio supponit falsum: Peccatum enim sub ratione aversionis, non est infinitum simpliciter & intrinsecè, sed tantum extrinsecè & secundum quid, eò quòd à bono infinito avertat: sicut actus charitatis convertens hominem in Deum ut ultimum finem, extrinsecè & secundum quid tantum infinitus est: unde sicut per charitatem homo potest magis & magis ad Deum converti, eique intimius uniri; ita & per odium potest magis & magis ab ipso averti, & veluti ab ipso magis & magis recedere.

164. Melius ergo responderetur, concesso Antecedenti, negando Consequentiam. Ad cuius probationem distinguo Majorem, intellectam de gravitate personali: Gravitas offensæ in peccato sequitur ad rationem malitiæ, effectivè, nego Majorem: subjektivè, concedo Majorem: & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Sicut in actu charitatis Christi v. g. reperitur valor ab objecto proveniens (qui etiam conducit ad meritum) & valor personalis, ex persona Christi sumptus; quorum primus est finitus, quia vel est ipsa bonitas sumpta ex objecto, vel ad illam sequitur effectivè; secundus autem infinitus est, quia licet bonitatem actus ut substratum seu subjectum supponat, ab illa tamen effectivè non provenit: Ita in præsentem dicimus gravitatem offensæ sumptam ex objecto, limitatam esse & finitam, quia vel est idem cum malitia sumpta ex objecto, vel ad illam effectivè sequitur: gravitas autem quæ ex persona offensæ sumitur, est simpliciter infinita, & malitia finita, quia non sequitur ad illam effectivè, aut diminutivè, sed solum subjektivè illam præsupponit in actu offensivo, ut ipsum in ordine gravitatis simpliciter infinitæ constituat. Sicut ergo non valet illa consequentia: Bonitas moralis actus charitatis in Christo est finita: Ergo & valor ejus meritorius finitus est: ita nec ista: Malitia moralis peccati mortalis est finita: Ergo & gravitas offensæ, loquendo de gravitate personali, seu desumpta ex persona offensæ.

A Objicies tertio: Actus charitatis, licet infinitam Dei bonitatem attingat, non continet tamen infinitam dignitatem moralem: Ergo licet peccatum mortale, in ratione offensæ, attingat personam infinitæ dignitatis, & Majestatis, non rectè colligitur illud esse gravitatis simpliciter infinitæ.

Respondeo concesso Antecedente, negando Consequentiam, & paritate: ratio autem discriminis patet ex supra dictis: Nam bonitas infinita Dei ad actum charitatis comparatur ut objectum; persona autem offensæ comparatur ad injuriam ut illius subjectum morale, id est in ordine ad æstimationem prudentum: in hoc autem subjectum ab objecto distinguitur, quòd illud totum, quod ex se potest communicari actui; secundum autem objectum, sed per commentationem ad conatum actus, & influxum principii: & idè licet divina bonitas actui charitatis, quem terminat, infinitam dignitatem non conferat; Dei tamen infinita majestas dat offensæ gravitatem infinitam simpliciter: sicut infinita dignitas personæ Christi actionibus ejus Theandricis, & supra Verbi suppositum reflexivis, conferebat valorem meritorium, & satisfactorium, in esse moris simpliciter infinitum, ut in tractatu de incarnatione contra Scotum & ejus discipulos ostendimus. Ex quo intelliges, quod sicut persona Verbi, quia subjectum est actuum qui ab humanitate Christi eliciuntur, est in genere moris forma, tales actus dignificans, & infinito modo meritorios & satisfactorios constituit: ita quia Deus est subjectum morale offensæ in peccato mortali reperitæ, habet rationem formæ moralis ralem offensam gravificantis. Unde inter actum charitatis, & peccatum mortale in ratione offensæ, aliud discrimen reperitur, consistens in eo quòd objectum actus charitatis non habet se ad illum ut forma moraliter denominans, sed tantum ut objectum terminans; persona autem offensæ, non ut terminans tantum, sed ut forma denominans & constituens, ad offensam comparatur; & idè offensæ non solum extrinsecè & terminativè dicitur infinita, id est terminata ad personam infinitam, sed absolutè & simpliciter, sumpta denominatione à forma infinita, illam moraliter informante.

Dices ex hac doctrina sequi, offensam peccati mortalis non solum moraliter, sed etiam physicè, esse infinitam: Sed hoc absurdum est: Ergo &c. Sequela probatur: Persona divina, per peccatum mortale offensæ, non solum moraliter, sed etiam physicè infinita est: Ergo si ab illa, ex à forma denominante, & constituente peccatum mortale in ratione offensæ, infinitam gravitatem & malitiam desumat, sequitur illud non solum moraliter, sed etiam physicè infinitum esse.

Respondeo negando sequelam. Ad cuius probationem dico, quod ut aliquid physicè infinitum sit, non sufficit illud constitui per formam physicè infinitam, sed insuper requiritur, ut talis forma ei physicè uniatur ut forma; & quia Deus dans ut forma gravitatem offensæ, non unitur illi physicè ut forma, sed solum moraliter, illam non physicè, sed moraliter tantum infinitam constituit.

E Si autem quæras, quid sit uniri ut formam moraliter & non physicè: Respondeo formam uniri solum moraliter, esse, sic uniri, ut licet physicè non informet, præbeat tamen funda-

mentum prudenti existimationi ad iudicandum A
realiter se habere ad illam, respectu effectuum
moralium, ac si physice uniretur. Sicut in probabili
sententia omisso pura est actus moralis,
quia æquivalenter est actus physicus, eò quod
præbeat fundamentum ad prudenter iudicandum,
voluntatem purè omittentem taliter se habere
in ordine ad transgressionem legis, ac si per
physicum & positivum actum vellet omittere.

170. Objicies ultimò: Si peccatum in ratione offensa
esset simpliciter infinitum, unum peccatum in
ratione offensa alio majus non esset, sed omnia
in ratione offensa essent æqualia: At hoc dicitur
nequit: Ergo nec illud. Minor videtur certa:
nam per peccatum odii, vel blasphemiam v.g. B
Deus magis offenditur, quam per peccatum in-
temperantiae, puta per comestionem carnum
die prohibito. Sequela verò Majoris probatur:
Unum infinitum non est majus alio in eo genere
in quo est infinitum: Ergo si peccatum in ratio-
ne offensa sit infinitum simpliciter, unum peccatum
in hoc genere non erit majus alio, sed omnia
in hoc genere, & sub hac ratione erunt
æqualia.

171. Respondent aliqui ex nostris Thomistis, negando
sequelam Majoris. Ad cujus probationem
distingunt Antecedens de infinito per essentiam
& in genere entis, & de infinito determinati generis,
& afferunt quod licet loquendo formaliter
de infinito in ratione infiniti, unum non sit majus
alio, quia in negatione omnimoda termini,
in qua ratio infiniti consistit, unum aliud non
excedit materialiter tamen de infinito loquendo,
licet infinitum per essentiam, & in genere
entis, peratà nullo excedi, infinitum tamen generis
determinati, potest naturaliter excedi ab
alio infinito, & quia peccatum non est infinitum
per essentiam, nec in genere entis, sed in genere
determinato, scilicet in genere offensa, unum
peccatum in ratione offensa alio majus esse potest.
Hæc solutio probabilitate non caret.

172. Menus tamen & facilius respondetur, gravitatem
offensa non solum sumi à persona lesa, sed etiam
ab objecto, ab intentione actus, & aliis capitibus,
ex quibus sumitur peccatorum malitia. Unde licet
gravitas personalis, quæ reperitur in offensa contra
Deum commissa, in omnibus peccatis mortalibus
æqualis sit, illa tamen quæ ex objecto, ex
circumstantiis, & aliis capitibus sumitur,
inæqualis est juxta objectorum & circumstantiarum
inæqualitatem.

173. Potest hæc solutio illustrari & explicari ex
doctrina desumpta ex tractatu de Incarnatione,
ubi Theologi duplicem bonitatem & valorem
distingunt in actionibus Christi Domini; alterum
ex objecto & circumstantiis, qui idcirco vocatur
objectivus; alterum ex dignitate personæ,
qui propterea dicitur *personalis*; & afferunt primum
valorem non fuisse infinitum, nec consequenter
æqualem in omnibus actionibus Christi, sed
majorem vel minorem, juxta majorem vel minorem
excellentiam objecti talium actuum; secundum
verò, utpote simpliciter infinitum, fuisse æqualem,
imò & unicum in omnibus actionibus & passionibus
Christi. Pariet ergo gravitas personalis competens
peccato mortali ex majestate Dei offensa, simpliciter
infinita, æqualis est in omni peccato mortali;
gravitas autem ejus ex aliis capitibus sumpta,
major aut minor est, juxta inæqualitatem malitiæ
derivatæ ex illis.

ARTICULUS VI.

Utrum quilibet homo in primo instanti usus rationis teneatur sub mortali ad Deum se convertere, subindeque peccatum veniale cum solo originali esse non possit?

S. I.

Quibusdam præmissis, prima difficultas resolvitur.

174. **N**otandum primò: Quod cum ratio significet intellectum, in quantum est vis ad discurrendum, puerum pervenire ad usum rationis, nihil est aliud quam ipsam pervenire ad eum statum, in quo habeat facultatem expeditam ad discurrendum, & discernendum inter bonum & malum morale: Hæc verò facultas tunc censetur pueris inesse, quando malè agendo se abscondunt, aut erubescunt; potest enim contingere pueros sibi cibos quarere, & præparare, & sibi edificare domos, coacervando lapides, ligna, & similia, qui tamen in genere morum nullo valent discuti, aut discretionem.

175. **N**otandum secundò: Quod quando quaerimus, an puer in primo instanti usus rationis teneatur ad Deum se convertere: nomine *instantis usus rationis* à nobis non intelligitur aliquod unum instans physicum & omnino indivisibile, sed tota illa duratio, quæ homo indiget ad discernendum inter bonum honestum, & bonum delectabile aut tensibile, & ad deliberandum: quodnam ex prædictis bonis sit amplectendum: quæ duratio, quia regulariter brevissima est, totaque exigitur ad primum rationis usum plenè exercendum, moraliter dicitur unum & primum instans, quamvis physice verum tempus, ad eoque plura instantia includat. Porro hæc duratio, live instans morale in aliquibus est brevius, in aliis verò latius, juxta celeritatem & acumen ingenii uniuscujusque, & juxta diversam complexionem, & organorum ubi sensus interni resident dispositionem: Nam ratione illorum quibusdam citius, quibusdam verò tardius datum est discurrere, & prædictam deliberationem completere: Sicut etiam ratione earumdem dispositionum quibusdam datum est citius, quibusdam tardius, ad rationis usum & discretionis annos pervenire.

176. **N**otandum tertio, duplicem dari posse conversionem in Deum; unam explicitam & formalem, quæ consistit in actu dilectionis Dei cogniti ut talis per fidem, aut per lumen naturale rationis: aliam solum implicitam & virtualem, quæ fit per propositum sequendi in omnibus bonum honestum, seu per amorem boni honesti ut sic, in quo Deus, ut hujus boni author & finis, virtualiter & implicitè continetur.

177. **A**d plenam ergo & perfectam propositæ difficultatis resolutionem, duo hic discutienda sunt: Unum, an puer cum primò pervenit ad usum rationis, teneatur ex præcepto naturali se convertere in Deum? Alterum, qualis debeat esse illa conversio, an explicita & formalis, vel implicita solum & virtualis? Nam licet omnes discipuli D. Thomæ conveniant in statuenda obligatione conversionis in Deum, seu dilectionis